

ДО

СЪСТАВА НА НАУЧНОТО ЖУРИ

Определено със Заповед № 1068/20.11.2019 г.

На Ректора на СА „Димитър Ценов“

СТАНОВИЩЕ

За придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, (счетоводство)“ по обявена процедура от СА „Димитър Ценов“, гр. Свищов

Изготвил становището: Доц. д-р Теодора Рупска, катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност“

Автор на дисертационния труд: Ирина Орлинова Пъшева, докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Димитър Ценов“

Тема на дисертационния труд: „Счетоводни аспекти на сделките с производни финансови инструменти“

Научен ръководител: Проф. д-р Атанас Блажев Атанасов

I. Общо представяне на дисертационния труд

Обект на изследване е съвкупността от теоретични, методологични, правни и практически въпроси, свързани с природата на ПФИ и развитието на осъществяваните с тях сделки.

Предмет на представения дисертационен труд е счетоводното отразяване, класификацията и оценката по справедлива стойност на ПФИ, използвани от непрофесионалните участници на пазара на финансови инструменти. Може да се каже, че предметът и обектът на изследването са точно определени.

Дисертационният труд съдържа 227 страници, като основния текст е в обем от 207 страници, а останалите са съдържание, списък на съкращенията, увод, заключение, библиография. Дисертационният труд съдържа три глави. Проучени са общо 129 източника на български, руски и английски език. Представени са 11 фигури и 40 таблици.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В увода докторантката е обосновала изборът на темата, с оглед на нейната актуалност и значимост. Темата е актуална и значима, тъй като въпросите свързани със счетоводното третиране на ПФИ са интересни и ненапълно проучени от една страна, а от друга те и сделките с тях съществуват в практиката на редица предприятия. В тази връзка оценяваме високо работата на докторантката да представи едно задълбочено проучване за счетоводните аспекти на сделките с производни финансови инструменти.

Целта на дисертационния труд е да се разработят конкретни модели за класификация, оценка и счетоводно отчитане на спекулативни сделки и хеджиране въз основа на направено изследване на теоретичните и приложни аспекти на деривативните инструменти. За постигането на целта, авторката е формулирала правилно шест задачи, които са изпълнени в изследването.

Отделните глави на представеният дисертационен труд са разработени в логическа последователност. Авторката е успяла да направи връзката между теория, методология и практика по отношение на сделките с ПФИ. Това е много важно за един дисертационен труд.

Първа глава е с теоретико-методологичен характер. Изследвана е икономическата природа, механизма на функциониране и ролята на ПФИ в глобалната финансова среда. В резултат на направен от авторката анализ се обобщават характеристиките на българския пазар на деривативи. Авторката е предложила свое определение за дериватив. Разработена е и е предложена класификация на ПФИ с цел разработване на счетоводни модели.

Втора глава има едновременно теоретико-методологичен и практико-приложен характер. В нея се анализира същността на справедливата стойност като оценъчна база както и постановките на МСФО 13 Оценяване по справедлива стойност. В резултат се предлагат два подхода за организация на синтетично счетоводно отчитане на ПФИ. Докторантката е предложила и създаването на съответните синтетични счетоводни

сметки за реализирането на всеки един от предложените подходи. Предложени са и възможни аналитичности по примера на фордуърди и суапи. Направени са предложения и за представяне на ПФИ във финансовите отчети.

В трета глава е изследвано хеджирането от гледна точка на счетоводството. Направено е изследване на постановките на МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване и МСФО 9 Финансови инструменти, като докторантката е установила напълно обосновано, че преминаването към приложението на постановките на МСФО 9 Финансови инструменти ще донесе повече ползи отколкото негативи при счетоводното третиране на хеджирането. Направено е предложение да се създаде един общ стандарт за счетоводното третиране на финансовите инструменти, за да се улесни счетоводната практика.

В заключението на представения дисертационен труд са обобщени резултатите от проведеното изследване и направените от докторантката изводи и препоръки.

Проучените литературни източници са достатъчно на брой. Спазена е научната етика на използването им.

Дисертационният труд е написан на книжовен български език, като авторката е успяла да представи по подходящ начин идеите си. Езикът и стилът на авторката са в съответствие с изискванията за стил и език на научно изследване.

Авторефератът отразява вярно написаното в дисертационния труд. Спазена е структурата на дисертацията и са представени най-важните моменти от нея – във вид на виждания, анализи и становища на докторантката.

Докторантката е реализирала общо 5 научни публикации по темата на дисертационния труд – 1 глава от монографичен алманах, 1 студия в съавторство, 2 статии и 1 доклад, представен на научна конференция в чужбина.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Приносите в дисертационния труд имат научно-теоретично и научно-практическо значение. По-конкретно, може да се очертаят следните най-важни приноси, постигнати в резултат на работата на докторантката:

1. Направено е задълбочено проучване на теоретичните постановки в съществуващата нормативна база като в резултат е формулирано авторово определение за понятието „произведен финансов инструмент“. Освен това е

направена класификация на деривативите за целите на тяхното счетоводно третиране.

2. Направен е анализ на постановките на МФСО 9 Финансови инструменти и МФСО 13 Оценяване по справедлива стойност и се обосновава кредитния риск при определянето на справедливата стойност на финансовите деривативи. В тази връзка е разработен вариант за определяне на корекция на кредитната или дебитна оценка. Така се осигурява възможност за повишаване на надеждността при определяне на кредитното качество на съответния дериватив и включването на корекция като компонент в оценката по справедлива стойност.
3. Представени са аспекти за оптимизиране на текущото синтетично и аналитично счетоводно отчитане на основните стопански операции с деривативи, като се обосновава ролята и значението на това отчитане за качеството и прозрачността на информацията, оповестявана във финансовите отчети.
4. Очертани са конкретни възможности за оповестяване на сделките с производни финансови инструменти във финансови отчети, при спазване на изискванията на приложимите счетоводни стандарти, с цел повишаване на съпоставимостта и уместността на периодичната отчетна информация.
5. Въз основа на проведени емпирични изследвания и в съответствие с разпоредбите на МСФО 9 Финансови инструменти и МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване са разработени стимулационни модели за счетоводно отчитане на хеджиране на справедлива стойност и хеджиране на паричен поток. Моделите са апробирани с практически данни и въз основа на тях са формулирани авторови изводи и заключения.

IV. Въпроси по дисертационния труд

При анализа на съдържанието на дисертационния труд у нас не възникват допълнителни въпроси. Може да се препоръча на докторантката в бъдеще да продължи работата си във връзка със счетоводното третиране на ПФИ. Може да разшири изследванията си, насочвайки научната си работа и към други финансови инструменти.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

В резултат на написаното по-горе, изразяваме становище, че представеният дисертационен труд от Ирина Пъшева по своята същност е едно завършено научно изследване по отношение на счетоводните аспекти на сделките с производни финансови инструменти.

Постигнати са приноси с теоретично и практическо значение, които са резултат от направеното от авторката самостоятелно научно изследване. Изпълнени са наукометричните изисквания за дисертационен труд. Всичко това ни дава основание да изразим високата си положителна оценка за труда на Ирина Орлинова Пъшева и да предложим на членовете на Уважаваното от нас Научно жури да присъди на автора образователната и научна степен „доктор“.

Изготвил становището:.....

(Доц. д-р Теодора Рупска)

Дата: 10.01.2020

Гр. София